

VERSLAG VAN DE OPENBARE VERGADERING VAN DE GEMEENTE DORDRECHT - DORDTSE DINSDAG D.D. 16 APRIL 2024

Vergaderzaal 3

3. Beantwoorden artikel 40-vragen RvO fractie SP Over Situatie Vrouwenopvang Dordrecht

Voorzitter: Mevrouw Van Engelen
Commissiegriffier: Mevrouw Vermeulen
Verslag: NotuBiz

Aanwezig:

Dhr. Aarden (Partij voor de Dieren)
Dhr. Van Dam Timmers (CDA)
Dhr. Gorter (Op Ons Eiland)
Mevr. De Groot (Beter Voor Dordt)
Dhr. De Heer (ChristenUnie/SGP)
Dhr. Katif (Beter Voor Dordt)
Mevr. Kamphuis (SP)
Dhr. Kolkiliğ (DENK)
Mevr. Kruger (GroenLinks)
Dhr. Van Pelt (Forum voor Democratie)

Insprekers:

Mevr. Kuijpers, directeur/bestuurder vrouwenopvang Safegroup, en SMO Breda, Veilig Thuis West-Brabant
Mevr. Werner, beleid BW/MO

Ambtelijke ondersteuning:

Mevr. Henderson

Portefeuillehouder: Dhr. P.J. Heijkoop

De voorzitter: Goedenavond allemaal. Het is half acht, dus we gaan deze beeldvormende commissievergadering beginnen. Mijn naam is Yara van Engelen, ik ben vanavond jullie voorzitter. Vanavond gaan we het hebben over de situatie in de vrouwenopvang in Dordrecht. Er is al een beeldvormende commissie geweest hierover, toen waren er twee insprekers. En naar aanleiding daarvan heeft de commissie gezegd, wij willen wel graag wat meer informatie over de situatie in Dordrecht. Hoe doen andere gemeentes dit? En wat zijn onze mogelijkheden, als gemeente, als raad? En bijvoorbeeld voor een nieuwe locatie voor de vrouwenopvang. Daar krijgen we vanavond een presentatie over. Maar voordat we daarnaartoe gaan, wil ik graag een voorstelrondje doen voor het verslag. En dan begin ik hier zo aan mijn linkerzijde. En dan wil ik vragen of de gasten en sprekers vanavond zichzelf ook willen voorstellen, en dan ook van welk bedrijf of organisatie u bent.

Mevrouw Kruger: Ik ben Kitty Kruger, GroenLinks Dordrecht.

De heer Van Dam Timmers: Jan van Dam Timmers, CDA Dordrecht.

Mevrouw Kamphuis: Meta Kamphuis, SP Dordrecht.

De heer Gorter: Wouter Gorter, Op Ons Eiland.

De heer Kolkiliç: Masum Kolkiliç, DENK.

Mevrouw Werner: Anja Werner, beleid BW/MO.

Mevrouw Kuijpers: Judith Kuijpers, directeur/bestuurder van vrouwenopvang Safegroup, en daarnaast van de SMO Breda en Veilig Thuis West-Brabant.

Mevrouw Henderson: Mireille Henderson, gemeente Dordrecht, ambtelijke ondersteuning.

De heer Van Pelt: Dirk van Pelt, Forum voor Democratie.

De heer De Heer: Robert de Heer, ChristenUnie/SGP.

De heer Aarden: Tristan Aarden, Partij voor de Dieren.

De heer Katif: Jacques Katif, Beter Voor Dordt.

Mevrouw De Groot: Megan de Groot, Beter Voor Dordt.

Mevrouw Vermeulen: Laurette Vermeulen, commissiegriffier.

De voorzitter: En ook naast mij aangeschoven is wethouder Heijkoop, welkom. We gaan gelijk naar de presentaties, die worden gegeven door mevrouw Henderson en mevrouw Kuijpers. Het eerste deel is door mevrouw Henderson, begreep ik. De prestatie bestaat uit twee delen. Na deel één hebben we even ruimte voor vragen daarover, en na deel twee ook. En natuurlijk helemaal aan het eind doen we nog een vragenrondje. En aan het eind trekken we een conclusie wat we verder hiermee willen. Dan geef ik het woord nu aan mevrouw Henderson, ga u gang.

Mevrouw Henderson: Dank je wel, voorzitter. Vanavond inderdaad even een deel één, deel twee en een deel drie. Even kijken, dan moet ik hem volgens mij ...

Mevrouw Kuijpers: Eentje terug nog, terug nog.

Mevrouw Henderson: Nog één terug?

Mevrouw Kuijpers: Nee, hij staat er niet op. Dit is de verkeerde presentatie.

Mevrouw Henderson: Het is de verkeerde presentatie, oké.

Mevrouw ...: Ik had net de goede erop staan, ik heb net nog gecontroleerd.

Mevrouw ...: Maar hij komt altijd vanzelf zo tevoorschijn.

Mevrouw Henderson: Oké, maar dan ga ik wel alvast even beginnen. Als iemand Clark kan halen, graag. Waar wij even naar hebben gekeken is dat wij graag vanavond met jullie een beeld willen laten vormen, zodat jullie een beetje meer beeld krijgen over de vrouwenopvang. Hoe we dat hebben geregeld binnen de centrumgemeente Dordrecht. En hoe wij kunnen zorgen dat jullie ook iets meer toegerust krijgen van wat voor informatie het betreft om jullie als gemeenteraad jullie keuze te kunnen maken daarin. Judith gaat zo meteen stilstaan bij wat SMO doet, wat SMO Breda doet. En het methodisch handelen binnen de vrouwenopvang, en aanpak wat Safegroup Dordrecht, in het bijzonder, heeft geregeld. Ook een aantal cijfers die we willen laten zien vanuit gemeente Dordrecht, vanuit de vrouwenopvang. En, nee, hij doet het niet, we hebben de verkeerde presentatie. Het moet eerst deze ... Dus ik weet niet welke...

Mevrouw Kuijpers: Nog eentje terug; met filmpje.

Mevrouw Henderson: Dat is 'm, ja. En dan de tweede sheet gelijk eventjes, als dat mag, Clark. Ja, daar is hij. Waarvoor we dit plaatje wel belangrijk vinden voor jullie, is omdat we even uit willen leggen hoe we toewerken naar de vragen en signalen die we de afgelopen tijd met elkaar hebben ontvangen vanuit de cliëntenraad van SMO. We beginnen dus met een deel waarin we echt heel eventjes stilstaan bij, wat is de vrouwenopvang en wat doet SMO? Wat is hun aanpak methodisch en een aantal cijfers, zodat jullie ook wat beeld daarbij krijgen. Het tweede deel zal ik eventjes voor mijn rekening nemen en zal ik zorgen dat jullie wat informatie krijgen over hoe we vrouwenopvang binnen onze centrumgemeente hebben geregeld. En sta ik ook even stil bij hoe we de begroting hebben geregeld, maar ook hoe we een samenwerkingsovereenkomst met onze regiogemeenten hebben. En het derde deel zullen we stilstaan bij de strategische thema's die we wel belangrijk vinden, omdat we in dit geval ... Zoals jullie dat kunnen zien, we vinden het belangrijk om te laten zien dat het een integraal plaatje is, en uiteindelijk ook moet zorgen dat we met elkaar een aantal vraagstukken in z'n geheel bekijken en niet sec toespitsen op huisvesting. En daarnaast hebben we ook nog wat beelden over de huidige locatie, en zullen we afsluiten met wat specifieke eisen van huisvesting. En dan hopen we dat jullie er in ieder geval een beeld van hebben, of een beeld hebben van hoe we de vrouwenopvang in ieder geval in onze regio hebben gedaan. Nou, dan gaan we maar van start denk ik zo.

Mevrouw Kuijpers: Dat lijkt me ook. Nou, misschien sowieso even goed om te melden, want Mireille zei net al een paar keer, SMO en Safegroup. Hoe zit het nou eigenlijk precies? Ik noemde het net ook al even, toen ik mezelf voorstelde. Ik ben directeur/bestuurder van eigenlijk vier verschillende stichtingen.

Namelijk, de stichting Veilig Thuis West-Brabant, de stichting Stichting Maatschappelijke Opvang Breda en daarnaast vrouwenopvang Safegroup, met een locatie in Breda en in Dordrecht. En om meteen een stukje historie daar ... En de vierde stichting is overigens een vastgoed stichting, maar daar zit alleen iets in van een maatschappelijke opvang en van vrouwenopvang Breda. Dus daar heeft Safegroup Dordrecht sec geen directe lijn mee. Er is in het verleden gekozen om deze stichtingen wel als afzonderlijke entiteiten te behouden, dus het zijn juridische eigen entiteiten, zowel de vrouwenopvang, als Veilig Thuis, als de maatschappelijke opvang. En de vrouwenopvang is er in april 2020 bijgekomen, naast de andere twee stichtingen die al onder één bestuurder en één raad van toezicht vielen, omdat op dat moment de ontmanteling van Just gaande was in de hele regio, waar de vrouwenopvang onderdeel van was. En er is gekeken naar, hoe kunnen wij nu de vrouwenopvang voor de toekomst goed borgen? En dat is het moment geweest dat het is ondergebracht in deze personele unie. Ik noem het ook even, omdat het dus april 2020 is geweest dat de vrouwenopvang hierbij is gekomen. Ik ben inmiddels tweeënhalf jaar werkzaam voor deze personele unie, dus die overgang dat de vrouwenopvang erbij is gekomen, is van voor mijn tijd geweest. Wat ik wel veel opgehaald heb en gehoord heb, is dat er heel veel gebeurd is in de tijd van Just, ontzettend veel bezuinigd is moeten worden. En ik dus een redelijk, ik noem het altijd, uitgekleden organisatie aantrof, waar ontzettend veel moest gebeuren. Dus dat betekent dat bij mijn komst wij snel gezien hebben dat er op allerlei manieren gewerkt moest worden aan het beter op orde brengen van de hele vrouwenopvang. Nou, daar kom ik dadelijk nog eventjes op terug, en hoe we daar ook de afgelopen jaren mee bezig zijn geweest. Maar dat is in ieder geval waar het vandaan komt en hoe het dus ook georganiseerd is. Wij staan voor eigenlijk, wat op veel meer plekken terugkomt, wat niet alleen iets is van de vrouwenopvang, namelijk, het duurzaam stoppen van geweld in afhankelijkheidsrelaties. We weten nog steeds dat je helaas vaak achter je voordeur meer onveilig bent dan op straat, dus heel veel incidenten vinden plaats achter de voordeur. En het is mede aan ons en aan onze samenwerkingspartner om te gaan kijken, hoe kunnen wij nou die situaties van geweld stoppen en ook duurzaam oplossen? En daar levert de vrouwenopvang een bijdrage aan. En dat is ook de reden waarom wij gewoon bestaan. Een aantal zaken vinden wij daarin heel erg van belang. Het gaat over een veilige omgeving. We zijn voor dat stoppen en dat duurzaam oplossen, maar we zijn er ook voor om uiteindelijk de schade te beperken, die gezinnen in stress oplopen op het moment dat ze met fors huiselijk geweld en vaak ook kindermishandeling te maken krijgen. Wij bieden de voorkeur om ook die hulp het liefst aan huis te bieden, dus het liefst ambulant, zodat je voorkomt dat vrouwen, kinderen, opgenomen moeten worden in een daadwerkelijke opvang. Dat is iets wat wij ook bieden, dus op het moment dat er huiselijk geweld speelt, mensen staan open voor hulp, gebeurt het ook dat er ambulante ondersteuning geboden wordt, nogmaals, om te voorkomen dat het verder gaat escaleren en mensen daadwerkelijk hun huis moeten verlaten. Er zijn echter ook situaties waarbij het acuut onveilig is, dus dat betekent dat ... Vaak vinden er al dertig tot veertig incidenten überhaupt plaats voordat vrouwen, vaak vrouwen, ik heb het hier even over vrouwenopvang, dus ik weet dat het ook andersom plaatsvindt, maar specifiek voor de doelgroep vrouwen, dat zij op enig moment zeggen, dit is echt onveilig, ik moet vluchten. En dat betekent vaak dat deze vrouwen hooguit met één tasje en hun kinderen aan de deur staan bij de vrouwenopvang.

Dus dat betekent echt dat er momenten van acuut onveilig zijn, en dat betekent dat ook de risico's bekeken worden. Hoe onveilig is deze vrouw? En kan deze vrouw veilig in Dordrecht in de opvang geplaatst worden? Soms is het zó onveilig dat er een uitwisseling is, er zijn landelijke afspraken met alle vrouwenopvang organisaties in het land, dat het vooral niet in de eigen gemeente moet, omdat een vrouw té veel risico loopt. We hebben denk ik allemaal best veel gehoord de laatste tijd in het nieuws over intieme terreur, over femicide, over de aanpak die we willen doen om te zorgen dat dat verminderd wordt. Dat betekent dat we dus altijd naar die veiligheid zullen kijken. Soms is dat heel concreet. Vrouwen leveren hun telefoon in, mogen niet traceerbaar zijn, kunnen niet naar buiten. Dat zijn echt veiligheidsafspraken dat ze binnen moeten blijven, omdat het anders te onveilig is. En daarin zijn soms plegers enorm creatief, zelfs met drones boven opvangorganisaties. Dus dat is zoals het soms werkt. Wat daarnaast belangrijk is om te noemen is, dat we echt systeemgericht werken. Het gaat om ... We proberen echt met beide partners, dat is afhankelijk wat er gespeeld heeft in een relatie. Maar wij zeggen altijd, mannen kunnen soms geen goede partner zijn voor hun vrouw, maar nog wel een hele goede vader voor hun kind. Dus hoe zorgen we nu, en dat is de laatste tijd veel meer in opkomst, hoe zorgen we nu ook dat we oog hebben voor de partner? We weten ook dat als er specifieke problematiek speelt, als intieme terreur, dat we daar heel zorgvuldig naar moeten kijken. Daarom zijn we ook landelijk aangesproken op onze gendergelijkheid, daar zijn wij in Nederland wat in doorgeslagen. Er wordt heel erg gekeken naar een genderspecifieke aanpak. Wat vraagt een man, wat vraagt een vrouw, wat vraagt een jongen, wat vraagt een meisje? Hoe zorg je dat je daar de goede aanpak op levert? En dat doen we dus met, door echt naar het hele gezinssysteem te kijken. Het maatwerk wat geleverd wordt, wat heeft een kind nodig, wat heeft een ouder nodig? We werken met bepaalde methodieken. De methodiek Krachtwerk voor de vrouwen, de methodiek Veerkracht voor kinderen. We proberen op momenten te kijken naar, is traumabehandeling nodig voor kinderen? Omdat we ook de intergenerationele overdracht, dat wil je op enig moment doorbreken. Dus ergens moet dat patroon van geweld, wat vaak doorgaat van gezin op gezin, doorbroken worden. En dat is ook wat in de werkwijze verankerd is. Het hele systeemgerichte heeft ook te maken met het toewerken naar het duurzaam oplossen van het geweld. Dus het betekent dat we niet alleen naar vader, moeder, kinderen, kijken, maar ook naar, wat kan een opa, oma, oom, tante, buurvrouw, vriendin? Wat je in je netwerk hebt, is dat inzetbaar in de toekomst? Hoe zorg je dat je ook daar naar het hele systeem kijkt, om uiteindelijk die duurzame veiligheid te realiseren? Dit is wat Safegroup biedt hier in Dordrecht. Dus wij hebben echt de opvangplek, de locatie, waar het veel over gegaan is de afgelopen tijd. Daar bieden wij de opvang voor de vrouwen, en daar kunnen vrouwen en kinderen dus echt terecht op het moment dat zij niet meer thuis kunnen blijven en zij echt zijn gevlucht voor het geweld. Het stukje ambulante hulp, met de ambulante teams, waar we dus de begeleiding het liefst bij de mensen aan huis bieden, om het geweld duurzaam te stoppen en op te lossen. AWARE, dat is een systeem wat voornamelijk ook ingezet wordt op het moment dat er sprake is van stalking. Dus slachtoffers krijgen dan een noodknop. Op het moment dat zij op de knop duwen, gaat er direct, komt er een signaal bij de meldkamer en de politie, zodat er direct ondersteuning aan slachtoffers geboden kan worden.

Dit biedt een stukje veiligheid. Op dit moment zien we ook, ook landelijk, dat er veel ontwikkelingen zijn, omdat we ook helaas weten dat er vrouwen zijn overleden, die zeker een AWARE knop hadden. Op het moment dat iemand daadwerkelijk met een mes of een pistool voor je staat, dan helpt ook een knop niet meer. En dat betekent dat er nu ook geëxperimenteerd wordt met een AWARE knop die gekoppeld is aan een enkelband. Zodat je bijvoorbeeld echt kunt zorgen dat, als iemand een gebied binnenkomt, er direct een signaal afgaat, zodat vrouwen zich in veiligheid kunnen brengen. Ik praat erover alsof het de normaalste zaak van de wereld is, maar stel dadelijk gerust vragen die jullie willen weten. Cliënten worden gescreend, beoordeeld, Veilig Thuis heeft daar een rol in, voordat ze bij de Safegroup binnenkomen. En zoals ik net ook schetste, bij die aanmelding wordt een risicoscreening gedaan om echt goed te kijken, wat is er nodig om te gaan zorgen, continu met de focus op de veiligheid van zowel de vrouw als de kinderen? Nog even specifiek genoemd, de cursus 'Het is genoeg'. Dat is iets wat we aan iedere vrouw die binnenkomt bij de Safegroup aanbieden.

De voorzitter: Dank je wel, mevrouw Kuijpers, voor deze heldere presentatie, met veel verhalen ook erin, waardoor er al een flink beeld is geschetst, denk ik. En nou, is ook vrij heftig af en toe om te horen. Dan gaan we naar de eerste ronde vragen over dit deel van de presentatie. En ik zie dat mevrouw Kamphuis, van de SP, de boel aftrapt. Ga uw gang.

Mevrouw Kamphuis: Dank u wel. Ik vroeg me oprecht af, ik weet uit ervaring dat er ook vrouwen zijn die thuis in een mishandelende situatie zitten, zowel geestelijk of lichamelijk. Maar die hebben een huisdier, bijvoorbeeld een hond, zijn ze ontegenwoordig aan gewend. Ze willen niet weg bij die hond, omdat ze bang zijn voor die hond. Hoe gaan jullie daarmee om?

Mevrouw Kuijpers: Dat is één van de discussies die nog loopt. Moet je nu huisdieren gaan toestaan in de opvang, ja of nee? Wat wij wél doen is, op het moment dat er werkelijk een melding komt, en deze vrouw is onveilig en maakt zich ernstig zorgen over de huisdieren, hebben wij contacten met andere organisaties, die kunnen zorgen dat de huisdieren goed opgevangen worden.

De voorzitter: Dank u wel. Dan mevrouw Kruger, van GroenLinks.

Mevrouw Kruger: Dank u wel. Over de opvang staat, de Safegroup biedt veiligheidsgerichte hulpverlening aan, inclusief intensieve 12-uursopvang. Is dat, dat er 12 uur iemand aanwezig is, en dan de andere 10 uur ... Nee, hoeveel hebben we, 24 uur... Zo, heerlijk gaat-ie weer. Maar ik ben blij dat ik zo gesupport wordt. Die andere 12 uur is er dan niemand aanwezig, waar mensen terechtkunnen?

Mevrouw Kuijpers: Er is niemand fysiek aanwezig. Er is wel altijd een achterwacht oproepbaar, dus er is wel altijd een telefonische bereikbaarheid.

Mevrouw Kruger: Oké.

Mevrouw Kuijpers: Maar dat betekent dat er niet 24/7 iemand aanwezig is binnen de Safegroup, zoals het nu georganiseerd is.

Mevrouw Kruger: Oké. En mag ik nog een aanvullende vraag stellen?

De voorzitter: Ja.

Mevrouw Kruger: Wij hebben het net over allerlei trainingen en dergelijke, en voor de kinderen dan, wat was het, Veerkracht. Is er ook echt kinderwerk aanwezig? Dus je hebt begeleiding van maatschappelijk werk, maar is er ook kinderwerk, wat er voorheen wél was?

Mevrouw Kuijpers: Nou, het ligt eraan wat u verstaat onder kinderwerk. Maar het betekent dat er wel medewerkers zijn die heel specifiek ook kijken, wat heeft deze vrouw nodig, hoe bied ik de ondersteuning? En hoe zorgen we ook dat er ondersteuning en oog hebben voor wat de kinderen specifiek nodig hebben? Er is ook bijvoorbeeld een gedragswetenschapper die heel goed meekijken op dat pedagogische stuk. Wat we in het verleden hadden, wat we nu niet meer hebben, is dat er bijvoorbeeld ook een plek is waar overdag door, net als bij een peuterspeelzaal, kinderen even opgevangen kunnen worden. Dat is er op dit moment niet meer, en is wel een wens van ons om dat te realiseren. Ik zie dat ook bij andere vrouwenopvang organisaties om me heen.

Mevrouw Kruger: Dank u wel, want dat bedoel ik precies, dank u.

De voorzitter: Dank je wel. Gaan we naar mijnheer De Heer, van ChristenUnie/SGP.

De heer De Heer: Voorzitter, dank u wel. En ook dank aan mevrouw Kuijpers voor de informatie. Wij hadden vorige keer insprekers ook vanuit de cliëntenraad. En die gaven daar wel een hele duidelijke duiding over de samenstelling eigenlijk van de huurders in het pand op dit moment in Dordrecht, van Safegroup. En dat beoordeelden hun als heel ongezond, of in ieder geval, een hele onwenselijke situatie. Sterker nog, dit zou, er zouden überhaupt geen mannen op eenzelfde locatie moeten wonen en zijn. Dus ik vroeg mij af hoe u dat beoordeelt, omdat we ook vanuit de gemeente het geluid horen, er zijn bij ons, wat betreft de samenstelling sec, eigenlijk geen incidenten bekend. Hoe zou u dat beoordelen?

Mevrouw Kuijpers: Hetgeen wat mij in de afgelopen tijd het meest is bijgebleven, is dat ik een vrouw sprak bij de Safegroup hier in Dordrecht. En deze vrouw zei, toen ik hier binnenkwam, heb ik me serieus afgevraagd, moet ik hier nu blijven, of kan ik beter teruggaan naar mijn situatie, want ik voel me hier niet veilig. Dat is voor mij echt een signaal geweest dat ik dacht, dit is niet goed. Dit heeft ermee te maken dat deze vrouwen binnenkomen, gelijk op met mannen met psychische problematiek, verslavingsproblematiek. Daar waar zij mogelijk voor gevlucht zijn, worden zij binnen deze opvang, in dezelfde voordeur, in de lift, geconfronteerd met deze mannen. Dit is echt zeer uitzonderlijk dat dit gebeurt bij een vrouwenopvang organisatie.

Het triggert trauma's bij deze vrouwen. Vrouwen voelen zich daar onveilig door. Dus als je het mij vraagt, vind ik dat een zeer onwenselijke situatie.

De voorzitter: Helder, dank u wel. Gaan we eerst naar de heer Van Pelt, van Forum voor Democratie.

De heer Van Pelt: Dank u wel. Nou bestaan er ook blijf-van-mijn-lijfhuizen, ligt mij bij. Maar waar passen die in dit plaatje? Of hebben we het over hetzelfde, maar dan onder een andere naam?

Mevrouw Kuijpers: We hebben het over hetzelfde, maar onder een andere naam. Blijf-van-mijn-lijfhuizen bestaan eigenlijk niet meer op die manier, ze zijn ook uit de anonimiteit. Vroeger was dat echt allemaal anoniem weggestopt, niemand wist waar je was. Nou, we hebben daarvan gemerkt in het verleden en geleerd, dat dat niet maakt dat vrouwen veiliger zijn. Want ook dáár waren vrouwen soms onveilig, en zijn er ook incidenten geweest dat vrouwen voor de deur van een blijf-van-mijn-lijf vermoord werden. Dus je ziet wel dat er Oranje Huizen ontstaan, maar dat heeft meer te maken met een methodiek. Die zijn op een aantal plekken in het land. En je hebt een Blijf Groep, dat is een organisatie die voornamelijk in Amsterdam zit. Maar het is eigenlijk hetzelfde concept als de vroegere blijf-van-mijn-lijfhuizen.

De voorzitter: Dank u wel. Dan gaan we zo meteen even terug naar mevrouw Kamphuis, van de SP, en dan nog naar de heer Van Dam Timmers, van het CDA. Kunnen we daarna door naar deel twee van de presentatie? Ja, oké. Mevrouw Kamphuis, SP.

Mevrouw Kamphuis: Dank u wel. Verleden week was ik zelf even bij de dames wezen kijken, en ik kon gewoon doorlopen, dus de veiligheid is niet veilig. Maar toen ik daarboven echt bij die kamers van de vrouwen kwam, ik deed die deur open en ik werd toch zelf depressief. Heeft u wat van de dames gehoord, hoe zij dat ervaren?

Mevrouw Kuijpers: Ja, ik moet helaas bekennen, want zo werkt dat. Er zijn best wel wat contacten tussen gevluchte vrouwen onderling, omdat soms vrouwen bij de één of de andere locatie geplaatst worden. Het is wat naar, zeg ik dan maar eventjes, om te horen dat mensen zeggen, nou, Dordrecht moet je eigenlijk vooral niet ... En dat zeg ik even op deze manier. Dat is heel naar, maar het is nou niet een plek waarvan je denkt, hier komen echt vrouwen even tot rust. En ik denk, we hoeven allemaal geen, weet ik wat appartementen en luxe, daar gaat het helemaal niet om. Maar het helpt al heel erg door een beetje in een andere sfeer en een andere omgeving te zijn, waar je je in ieder geval op z'n minst veilig voelt, om tot rust en herstel, en ook sneller tot herstel te kunnen komen.

De voorzitter: Helder, dank u wel. Gaan we naar mijnheer Van Dam Timmers, van het CDA.

De heer Van Dam Timmers: Dank, voorzitter. Dank ook voor uw verhaal, met inderdaad ook wel goede voorbeelden. U schetste een mooi beeld van hoe je, wat voor een ideale opvang eruit zou kunnen zien. Wat heeft daarin voor jullie als organisatie dan ook daarin echt de prioriteit, vroeg ik mij af?

Mevrouw Kuijpers: Ik stel even de vraag terug. Is het handig dat ik die nu beantwoord, omdat we daar aan het einde van de presentatie nog wat specifiek op terugkomen?

De voorzitter: Klopt. In het tweede deel van de presentatie gaat het ook heel erg over, hoe je zo'n locatie kan inrichten. Dus misschien kunnen we de vraag parkeren, want zo meteen is er nog meer ruimte voor vragen. Dan doen we het dan. Dan gaan we nu naar deel twee, en dan geef ik mevrouw Henderson het woord. Ga uw gang.

Mevrouw Henderson: Mag ik één vraag nog stellen aan Judith zelf, om toe te lichten in het kader van, waar we het ook over hebben gehad?

De voorzitter: Zeker.

Mevrouw Henderson: We hebben de vrouwenopvang al een tijdje in de SSF zitten, en dat is denk ik al bijna 20, 25 jaar, geloof ik zo. In relatie tot afgelopen jaren en wat we zien de afgelopen drie vier, jaar, is het misschien ook wel goed eens stil te staan bij het veiligheidscomponent en onveilige gevoel van de vrouwen in deze setting, op dit moment.

Mevrouw Kuijpers: Wat je op dit moment ziet in de SSF, en nogmaals, ik ben nu tweeënhalve jaar werkzaam hier, dus blijkbaar is het in het verleden ooit zou ontstaan. Wat ik terughoor van de mensen die al langer hier in Dordrecht werkzaam zijn, is dat je een verandering ziet in de doelgroep die ook woont binnen de SSF. Dus de zwaardere problematiek, de moeite die er natuurlijk is op dit moment met de hele doorstroom, met het tekort aan woningen, maakt mogelijk ook dat die doelgroep nog complexer is geworden binnen de SSF, waardoor het ook nog moeilijker combineert met de vrouwenopvang en de kinderen die in de SSF zitten.

Mevrouw Henderson: Dank u wel, dat was inderdaad verhelderend.

De voorzitter: Gaat u door met de presentatie.

Mevrouw Henderson: En vooral omdat we vanavond als input aan jullie willen geven, de integraliteit die echt belangrijk is, omdat het ene vraagstuk, maatschappelijke vrouwenopvang, niet losstaat van de vragen die we ook op het Wonen dossier hebben; dus ook wel relevant. Ik neem jullie even kort mee in hoe we, waar de vrouwenopvang nu in jullie bevoegdheden liggen, in relatie tot de begroting, en hoe we het governance-technisch hebben geregeld in onze centrumgemeente. Voor jullie beeld, we hebben 44 centrumgemeenten Nederland, en waarvan Dordrecht er eentje is. Zoals jullie weten, zijn wij samen met de gemeenten binnen de Drechtsteden en Alblasserwaard, dus Molenlanden en Gorkum, een centrumgemeente.

En daar krijgen wij dus ook gewoon middelen voor. En de vrouwenopvang valt onder het deel van beschermd wonen en maatschappelijke opvang. Want jullie kunnen zien, de wettelijke taken die wij voeren, zijn in dit geval binnen de begroting, is beschermd wonen, maatschappelijke opvang en vrouwenopvang, vallen als een soort van clustering. De vorm van financiering zit als volgt in elkaar. Voor beschermd wonen krijgen we een rijksbijdrage, en voor MO en vrouwenopvang krijgen we allebei een decentralisatie-uitkering. En dat houdt dus in dat we een specifieke uitkering krijgen, om ervoor te zorgen dat we ... Dit is gewoon gelabeld geld, dus dan moeten wij ook gewoon zorgen dat we de wettelijke taken die het Rijk aan ons toebedeeld, dat we dat ook kunnen uitvoeren. Hoe we het governance-technisch hebben geregeld is, dat we een samenwerkingsovereenkomst hebben, in tegenstelling tot de andere, maatschappelijke opvang of Wmo of Jeugdzorgzaken. Geen Gemeenschappelijke Regeling construct, maar een samenwerkingsovereenkomst waarin we eigenlijk met de andere regiogemeenten, negen stuks, dus zonder de Hoeksche Waard, hebben gezorgd dat we de uitvoering van beschermd wonen en maatschappelijke opvang, en de vrouwenopvang, hebben geregeld. Voor jullie beeld, we hebben een bestuurlijk overleg; die hebben volledig mandaat om binnen de rijksbijdrage eigenlijk wat we, met name natuurlijk vanuit gelabeld geld, gewoon krijgen om deze wettelijke taken uit te voeren. Is begin, volgens mij, in 2015 gewoon als samenwerkingsovereenkomst getekend, waarin dus de gemeenteraden de verordening vaststellen, dus we hebben negen verordeningen. En daarnaast krijgt het college, of heeft het college van Dordrecht dus mandaat om de beleidsregels vast te stellen op basis van de besluiten die we nemen in het bestuurlijk overleg. Daarnaast hebben we ook nog de taak om te zorgen dat, in dit geval hebben we de SD daarvoor gecontracteerd met een dienstverleningsovereenkomst, om ervoor te zorgen dat de taken ook daadwerkelijk worden gecontracteerd, daar waar het de maatwerkvoorzieningen aangaat. En voor jullie beeld is het ook wel handig om te weten dat we dus voor veel van deze taken, hetzij subsidies hebben, inkoopcontracten hebben, of maatwerkvoorzieningen, daar waar het beschikkingen aangaat voor individuen. Dan eventjes goed om te weten, want veel partijen of gemeenten denken, oké, we hebben een centrumgemeente en dus zijn we er niet over, alle gemeenten zijn gewoon verantwoordelijk voor het zorgen dat dit wordt uitgevoerd. Dat geldt dus ook voor de Wmo, maar ook voor de vrouwenopvang. Dus het is even geen onderscheid tussen centrumgemeente en regiogemeente. Vorig jaar hebben we wel bijvoorbeeld gedoe gehad op de eigen bijdrage van maatschappelijke opvang. Dat is even een specifiek uitstapje waarin je dus ziet dat ... Vaak zijn er in centrumgemeenten van oudsher bepaalde voorzieningen, omdat het nou eenmaal de grootste gemeente vaak is, die is aangewezen, waardoor we dus wel soms afwijken. Dat bijvoorbeeld inderdaad in dit geval Rotterdam, een Gouda, of een Breda, of een Dordrecht, wel degelijk kiezen om ervoor te zorgen om af te wijken ten opzichte van de kleinere gemeenten eromheen. Maar we hebben allemaal dezelfde verantwoordelijkheden. Onze taak als centrumgemeente in dit geval is, om te zorgen dat we dus het beleid daarvoor gewoon met elkaar gewoon kunnen doen, de regie daarop, zeg maar. Wij zijn een soort van kassière, we krijgen het geld van het Rijk binnen en zorgen ervoor dat het ook verdeeld wordt, en daarbij ook afstemmen met alle gemeentes binnen de regio. Dat is de taak die we hebben als centrumgemeente.

Maar dat linkse deel is ook belangrijk om te vermelden, dat we dus daarmee niet een grotere verantwoordelijkheid hebben, want dat is eigenlijk gewoon precies hetzelfde bij iedereen. Dan even een uitstapje naar, hoe het is gefinancierd. Het is best wel ingewikkeld af en toe om een beetje te volgen hoe dat zich verhoudt. We hebben voor de vrouwenopvang dus, wat ik net aangaf, een decentralisatie-uitkering; gelabeld geld dus. Rechts bovenin kunnen jullie zien dat we dus, de begroting van de inkomsten. We hebben een rijksbijdrage voor het beschermd wonen, en voor maatschappelijke opvang en vrouwenopvang, allebei een decentralisatie-uitkering. Dat zit dus in één begroting daar. Dat doet het bestuurlijk overleg ook uiteindelijk, door de samenwerkingsovereenkomst regelen we dat ook daarin. En vervolgens hebben we, de middelen voor de vrouwenopvang heb ik even toegespitst links onderin, om u te laten weten dat we dus, hoe we deze middelen enigszins verdelen. Namelijk, de financiering in dit geval van SMO als vrouwenopvang zelf, om te zorgen voor het primaire proces van de cliënten. En daarnaast ook Veilig Thuis, niet te verwarren met het Veilig Thuis deel van 18-min, wat onder de jeugdzorg valt. Dat zijn twee verschillende dingen. We hebben van het Rijk een beetje, af en toe een beetje discussies daarover, maar dit is het 18-plus deel. En dan moet je denken aan, echt het gesprek voor een deel van Veilig Thuis voor de mensen, 18-plus deel. We hebben ook nog daarin, dat wij een bijdrage landelijk moeten betalen aan het Centrum Seksueel Geweld, wat volgens mij, even uit m'n hoofd, vier gemeentes in Nederland die dit geld krijgen. Dat is, voor ons is dat Rotterdam. En die regelen voor dit, in dit geval, voor bepaald geweld, of geweldszaken, dit deel. En om het moeilijker te maken, maar daarom heb ik hem even grijs gemaakt, omdat ik er nu bij stilsta, maar het is goed om te weten. De financiering van een toekomst naar een kind en gezin komt ook via, in dit geval, de decentralisatie-uitkering binnen, omdat het van oudsher het project is van 'Geweld hoort nergens thuis'. Zoals jullie kunnen zien dus, we hebben de begroting BW/MO in z'n geheel toegespitst tot VO. En goed om te weten dat we dus vervolgens in dit geval, specifiek voor Safegroup hebben we twee vormen van financieringsvormen richting hun, namelijk een deel subsidie. Zullen we dadelijk volgens mij ook nog wel wat langer bij stilstaan, daar waar het gaat om de wijze waarop wij nu onze vrouwen in de vrouwenopvang bedienen. In de eerste twaalf weken waarin ze binnenkomen, en het tweede deel ... Die ziet sheet mis ik.

Mevrouw Kuijpers: Die sheet zit er niet bij.

Mevrouw Henderson: Ik zat hem net te missen. Toen kwamen we er net achter dat een deel van Judith's presentatie er niet in zat. En het tweede deel is de maatwerkvoorzieningen. Dus dan moeten jullie voorstellen, en Judith kan het misschien zo meteen wel iets uitgebreider vertellen, maar vrouwen komen bij ons binnen, en de eerste twaalf weken willen we eigenlijk dat ze ontzorgd worden en dat ze gewoon geen gedoe hebben over ... En na die twaalf weken, dan gaan we kijken in hoeverre, wat de diagnose is en de triage. En dan is het echt maatwerk, en dan gaan we over naar het maatwerkvoorzieningen deel. Dat is eventjes een beetje een kort verhaal over hoe we de financiering voor de vrouwopvang hebben geregeld.

De voorzitter: Dank je wel. Dat is heel fijn denk ik voor de commissie om ook erbij te horen wat de financiële kaders zijn en de rol van de gemeente hierin. Zijn hierover vragen aan mevrouw Henderson? Of kunnen we gelijk door naar deel drie? De heer Katif wordt wakker en mag een vraag stellen.

De heer Katif: Nee, nee.

De voorzitter: Hij was al wakker.

De heer Katif: Door dat financiële, ik denk, over welke begroting hebben we het nou eigenlijk? Hoe groot is die begroting?

Mevrouw Henderson: Ik ga het even uit mijn hoofd doen, maar ik denk volgens mij, landelijk zitten we op ongeveer zo'n 230 miljoen euro. En voor ons is het in het bijzonder 5 miljoen euro voor het vrouwenopvang deel. En maatschappelijke opvang is 10 miljoen, en volgens mij is BW iets van 45 miljoen.

De voorzitter: De heer van Dam Timmers, van het CDA.

De heer Van Dam Timmers: Dank, voorzitter. Ook even een vraag over die financiën. Maakt dat dan dat je daarmee een beetje ruimte hebt om iets voor elkaar te krijgen? Of zeggen we, nou, dit is eigenlijk qua financiering best wel krap, om überhaupt het ook nu voor elkaar te krijgen?

Mevrouw Henderson: Nou ja, goede vraag. Wat zal ik eens beantwoorden? Ik heb niet het idee dat ... Financiën is nu niet het probleem. En daarvoor wil ik zo meteen ook wat langer stilstaan bij de integraliteit van al die vraagstukken, omdat het uiteindelijk in z'n geheel ... Als je het antwoord wil geven, is geld misschien wel een belangrijk instrument, maar uiteindelijk, voor de duurzaamheid van wat je wil neerzetten met elkaar, heb je wel iets meer dan alleen maar geld nodig.

De voorzitter: Oké. Mijnheer De Heer, van ChristenUnie/SGP.

De heer De Heer: Voorzitter, dank u wel. Toch nog een vraag over het laatste wat u zei. Ik dacht dat u zei, als ze binnenkomen, de eerste twaalf weken ontzorgen, dan triage en dan maatwerkvoorziening. En die triage die vindt wanneer plaats?

Mevrouw Kuijpers: Op het moment eigenlijk dat de vrouwen binnenkomen ...

De heer De Heer: Precies.

Mevrouw Kuijpers: Heb je die eerste twaalf weken om ... En soms is er misschien al na zes weken duidelijkheid, en soms zal dat tien weken duren. Maar echt, wat is er nu specifiek nodig?

Wat is er aan de hand? Dus wat voor maartwerkvoorziening moet er geleverd worden, om te zorgen dat je deze vrouwen ook nog een aantal weken kunt blijven begeleiden? Dus daar wordt eigenlijk binnen de, op moment dat vrouwen binnenkomen, specifiek naar gekeken.

De voorzitter: Helder. Dan gaan we naar het laatste deel van de presentatie. En ik begreep net dat dat weer voor mevrouw Kuijpers is.

Mevrouw Henderson: Zit die andere sheet ertussen?

Mevrouw Kuijpers: Nog niet. Er mist één sheet, dus die ga ik even mondeling gewoon toelichten. Dat heeft ook te maken met de cijfers, en ook met het stukje, hoe we dat financieel georganiseerd hebben. En daar zijn we ook wel samen naar aan het kijken, zitten daar ook nog mogelijkheden in om het beter en handiger te organiseren? Binnen Safegroup Dordrecht vangen we ongeveer 30 vrouwen, gezinssystemen, op. De verblijfsduur is gemiddeld 23 weken. Er zijn zo'n 16 studio's op dit moment binnen vrouwenopvang Safegroup. We hebben dus inderdaad cliënten, die trajecten, die we begeleiden, zowel ambulant als ook binnen. Omdat die financiering ook samen zit, is dat niet heel erg uitgesplitst, maar in totaal zitten er dus 30 vrouwen, gezinnen, gemiddeld binnen, die we in een jaar lang binnen hebben. Maar we begeleiden ongeveer zo'n 76 tot 89 cliënten; 89 in 2023, als we ook de overheveling van '22 naar '23 meenemen. Dan hebben we het over, dat is wat betreft de volwassenen. De jeugdigen zijn er zo'n 84 die we begeleid hebben, maar daarvoor moeten we weer een voorziening bij Jeugd aanvragen. Dus we zien in de hele financieringssystematiek, wat natuurlijk ook allemaal te maken heeft met landelijke geldstromen, dat het heel ingewikkeld soms is, en dat we ook best wel wat tijd kwijt zijn om te zorgen dat we die middelen binnenkrijgen. Dan zie je ook vaak dat het terug nog moet naar een wijkteam. En dan moet dat wijkteam er eerst nog naar kijken voordat we iets toegekend krijgen voor een jeugdige. Maar dan heeft Veilig Thuis er al naar gekeken, dan heeft de vrouwenopvang er al naar gekeken. Dus daarin doen we best wel iets complex, waarvan we eigenlijk allemaal zeggen, volgens mij kunnen we dat slimmer en handiger doen. Dus dat nog eventjes als aanvulling op de sheet die jullie niet zien. Als volgende, ik ben eventjes de draad kwijt in de volgorde, maar dat krijg je met een beetje last minute ...

Mevrouw Henderson: Wat we wilden laten zien op dit moment is, dat we eigenlijk ... We hebben natuurlijk al vraagstukken nu op huisvesting, maar hoe we in het afgelopen jaar ook al bezig zijn om strategisch te kijken met SMO naar de vraagstukken die we voor ons hebben liggen. Juist omdat we zeggen, we kunnen wel zeggen, we pakken één component, we hebben natuurlijk verschillende knoppen om aan te draaien. Maar in plaats van te zeggen, we doen er alleen maar eentje, hebben we gekozen om te zeggen, de komende paar jaar gaan we aan een aantal punten met elkaar werken. Dus daar wilden even met jullie bij stilstaan, zoals jullie een beetje een beeld krijgen van hoe we daarnaar kijken, zodat het integraal bekeken wordt en niet sec alleen maar huisvesting.

Mevrouw Kuijpers: En dat heeft dus echt te maken met de doorontwikkeling rondom die zorginfrastructuur. Dus de begeleiding van de cliënten en de zorg dat dat kwalitatief op orde blijft, dat is een hele essentiële om vast te blijven houden in de toekomst. Ik schetste al eventjes in het begin waar we vandaan komen. Dat betekent dat, wat ik aantrof was vooral medewerkers op de, in de overleefstand, en het hoogst noodzakelijke doen wat nodig is voor de betreffende vrouw en kinderen. Maar nog veel minder bezig waren met, hoe zorgen nu echt dat het duurzaam wordt? Hoe zorgen we dat we het hele systeem goed betrekken? Hoe zorgen we dat we écht gendersensitief gaan werken binnen onze opvang? Dus heel de impuls die nodig is om die kwaliteitsslag te maken, dat is iets waar we de afgelopen jaren flink mee bezig zijn geweest. Dus het gaat over de optimale begeleiding van onze cliënten. Dat staat absoluut voorop. Het gaat ook over kwaliteit en veiligheid. En veiligheid, heb je het niet alleen dus over de gebouwspecifieke veiligheid, maar heb je het dus ook over het zorgen dat vrouwen duurzaam veilig zijn voor de toekomst met hun kinderen, en mogelijk wel dan niet met partner. Natuurlijk speelt ook het huisvestingsvraagstuk, maar daarnaast zijn we ook aan het, vanuit de Safegroup bezig met, hoe opereren wij in de keten? Als we echt duurzaam geweld willen stoppen, lukt dat echt niet als je alleen naar Safegroup kijkt, maar daar hebben we onze samenwerkingspartners omheen nodig. We hebben ook focus op, hoe zorgen wij dat we bezig zijn met goed werkgeverschap in deze tijd, met de krapte op de arbeidsmarkt en alles wat daarin gebeurt? Dat is een hele belangrijke. We zijn ook erg bezig om een lerende omgeving te zijn. Dus als er iets niet goed gaat, wij kijken naar onszelf, of samen met partners, wat kunnen wij verbeteren en wat is daarin nodig? En we zijn natuurlijk ook bezig om te gaan zorgen dat we de, zoals ik net schetste, hoe doen wij dat met onze financieringsafspraken? Hoe zorgen we dat we dat goed stroomlijnen? Dat dat ook nog beter kan gaan lopen in de toekomst. Hier staat hij ook nog even. Dan gaan we door naar de volgende, denk ik.

Mevrouw Henderson: Dan hebben we het filmpje.

Mevrouw Kuijpers: Dan hebben we het filmpje.

De voorzitter: We gaan inderdaad nu naar een korte video kijken. En ik ga alvast een voorproefje geven, daarna komt de slide over de minimale voorwaarden voor een nieuwe accommodatie.

Mevrouw Kuijpers: Die zit in een andere ...

De voorzitter: Maar eerst het filmpje.

Er wordt een filmpje getoond van timestamp 38:40 tot 39:08

De voorzitter: Mevrouw Kuijpers neemt het woord.

Mevrouw Kuijpers: Wij hebben geprobeerd even een korte weergave te geven van hoe het eruitziet. Je ziet in het begin heel veel beelden over alles wat gezamenlijk is, dus dat betekent dat dat ook echt continu de plekken zijn waar zij ook de andere bewoners van het gebouw tegenkomen. Er is een klein woonkamertje. Maar dat is ook heel ingewikkeld, want als de kinderen naar bed gaan, kunnen die vrouwen niet zomaar ergens anders gaan zitten. De appartementjes is gewoon één ruimte waar dan een stapelbed staat, waar je nog een bed onderuit kunt trekken en waar je een slaapbankje hebt. Dus dat betekent dat een vrouw met drie kinderen in dat ene kamertje moet wonen, leven. De keuken, waar slechte ventilatie is, geen ramen zitten. En deze vrouwen betalen wel 526 euro huur ook iedere maand. Dus alles bij elkaar is het een, nou, zeggen wij, dit is eigenlijk geen goede woonomgeving op alle facetten voor deze vrouwen. En dan heb ik volgens mij ook nog even iets in de presentatie zitten, maar nou weet ik niet ... Dan zal ik denk ik weer naar de andere presentatie moeten, of zit hij nou hierachter? Hier zit hij achter. Op de vraag die net ook gesteld werd, wat zou er nodig zijn? Wij realiseren ons heel goed dat het op dit moment lastig is. Als je op zoek bent naar een plek, en dat is niet alleen voor onze doelgroep, er zijn natuurlijk heel veel doelgroepen waarvoor gezocht wordt op dit moment, dus we realiseren ons nogmaals heel goed dat dat complex is. Dus dat je moet gaan kijken naar, waar kun je toch iets creatiever zijn, waar moet je iets op inleveren, hoe kun je dingen anders organiseren? Nou, dat zijn ook echt wel de gesprekken die wij met elkaar hebben. Wij hebben echter wel gezegd dat die veiligheid essentieel is. Dus nogmaals, ik ben ook bij mijn start bij een heel aantal andere vrouwen opvangplekken geweest in het land. Je ziet eigenlijk overal dat er gewoon één ingang is waar echt die vrouwen binnenkomen, dat daar vaak een sluis is, zodat je niet zomaar door kunt lopen, zoals net al geschetst werd. Dus dat dat al een veilige manier is, en dat je daarmee aan de voordeur eigenlijk al scant, kan deze vrouw veilig binnenkomen, ja of nee, dat vinden we wel een hele belangrijke. Daarnaast hebben we gezegd, minimaal zou er één apart slaapkamertje moeten zijn waar een stapelbedje kan staan, zodat, als je met twee kinderen bent, in ieder geval er een apart kamertje is, en de vrouw nog een woonkamertje over heeft. En als de kinderen slapen, zelf nog een beetje tot rust kan komen. En we realiseren ons heel goed dat het niet zomaar kan zijn dat je nog een tweede of een derde slaapkamer hebt, als je met vier, vijf kinderen komt. Wat we wel op veel plekken gezien hebben is dat er de combinatie gemaakt wordt, dat je twee appartementjes met een schuifdeur hebt. Als er echt een vrouw komt met vier, vijf kinderen, wat ook gebeurt, is dat je twee kamers kunt benutten. Het nadeel van hoe dat nu in Dordrecht is, is als de vrouwen twee kamers nodig hebben, moeten ze dubbele huur gaan betalen. Is dus niet te doen. Dus als hier vrouwen komen met vier, vijf kinderen, hebben we echt een probleem. Dus dat is iets wat we wel echt essentieel vinden. We vinden het ook belangrijk dat er eigenlijk een keukenblokje en een douche/toilet is. Nu hebben ze een gezamenlijke keuken. Nogmaals, dat is ook niet wenselijk, omdat je soms ook echt met vrouwen, kinderen, meerderen tegelijk bezig bent in de keuken. Dat geeft gewoon echt geen rust voor deze vrouwen en kinderen. Daarnaast hebben we gezegd, het is belangrijk dat er een soort van recreatieruimte is, dus dat je wel een wat gezellige, sfeervolle kamer kunt hebben, waar je ook eens een keer naartoe kunt. Dat de begeleiders een keer daar met de kinderen een spelletje kunnen doen, dat er misschien huiswerkbegeleiding ingezet kan worden voor pubers.

Dat je daar een geschikte ruimte voor hebt, om dat in de opvang te hebben. Een buitenruimte is prettig, zodat vrouwen die even niet zomaar de wijk in kunnen lopen, toch eventjes de mogelijkheid hebben om naar buiten te komen. Nou, spreekkamers, kantoren, dat lijkt me iets vanzelfsprekends. En we hebben gezegd, het is niet per se nodig in Dordrecht zelf. We zouden ook gaan kijken in de regio Zuid-Holland Zuid. Is daar iets mogelijk waar een plek aan verbonden is? Waarvan we wel zeggen, op het moment dat de vrouwen gewoon naar buiten kunnen, dat het ook fijn is als het in een omgeving is waar ze in de nabijheid een school hebben, of een peuterspeelzaal, of de boodschappen kunnen doen. Dus dat zijn eigenlijk de minimale zaken waarvan we gezegd hebben, die moeten we wel terug zien te vinden in de vrouwenopvang.

De voorzitter: Even kijken hoor, dat was het einde van de prestatie, of niet?

Mevrouw Kuijpers: Ja.

De voorzitter: Ja, oké. Dan gaan we inderdaad naar de vragen, want die kwamen al naar boven. Dan geef ik eerst het woord aan de heer Katif, van Beter Voor Dordt.

De heer Katif: Dank u wel voorzitter. Ik vraag me echt af, of echt, ik vraag me af in hoeverre de huidige locatie met de aanpassingen wat u nu even voorstelt in het land, of daar de locatie aan voldoet, waar u nu zit, of tenminste waar nu de opvang van ... Die voldoet niet in principe, met welke aanpassingen hoe dan ook?

Mevrouw De Groot: Nee, geen.

De voorzitter: Zolang er andere mensen wonen dan alleen de vrouwenopvang, dan voldoet het al niet. En de faciliteiten die net genoemd zijn, hebben we daar ook niet.

Mevrouw Kuijpers: Nee. En nogmaals, ik schetste net even, de doelgroep is veranderd en daarbij zijn er ook andere dingen veranderd. Wij hebben ook, nou, ik kijk ook even naar mijn buurvrouwen, omdat we daar natuurlijk veel over geschakeld hebben. In het begin zat er ook bijvoorbeeld 24/7 beveiliging beneden. Dat is op een gegeven moment gestopt. Dus je merkte dat die veiligheidsdingetjes die we hadden ingebouwd, op een gegeven moment ook gingen verdwijnen, waardoor het risico nog groter werd, met de doelgroep en het risico, de branden, de meldingen. Deze vrouwen moeten de straat op. De laatste keer, ik heb het voorbeeld ook gedeeld, gaan deze vrouwen ... En dat is inmiddels iets beter ondersteund, dat de vrouwen apart in een bus worden meegenomen en niet meer met alle bewoners mee hoeven te lopen. Maar dan staat er dus ook gewoon een ex-partner te roepen langs de straat. Dus hoe veilig kunnen wij het maken? Dat is écht complex in deze setting.

De voorzitter: Mevrouw Kamphuis, SP.

Mevrouw Kamphuis: Dank je wel. Ik heb, ik hoorde u zeggen, dubbele huur betalen bij een groter gezin. Maar ik kan me voorstellen, sommige vrouwen, als ze bij een man leven, dan leven ze op de zak van de man. Hoe gaan jullie daarmee om? Want die hebben geen rooie cent.

Mevrouw Kuijpers: Nee, dus dat betekent op moment van binnenkomst, dat we al direct met vrouwen aan de slag gaan rondom budgetbeheer, rondom betaling. Wij zien veel plekken in het land waar bijvoorbeeld de eerste twee of drie maanden vrouwen nog geen huur hoeven te betalen, of zelfs überhaupt geen huur betalen, maar een eigen bijdrage betalen, omdat je wil voorkomen dat de vrouwen direct de schulden inschieten, of nog veel dieper de schulden inschieten, want ze komen ook vaak al met schulden binnen, terwijl er wel een huur betaald moet worden. Dus daar loop je als organisatie ook risico mee, met de verplichtingen die we hebben richting, in dit geval Woonbron.

De voorzitter: Dan u wel. Gaan we naar de heer Gorter, van Op Ons Eiland.

De heer Gorter: Dank u wel, voorzitter. Mijn wifi doet het niet, dus ik kan het niet helemaal controleren. Misschien stel ik een vraag die wel al ergens gestaan heeft. Sinds wanneer zitten jullie in het SSF?

Mevrouw Kuijpers: Dat is een hele goede vraag. Maar volgens mij, en ik weet niet of er iemand hier is die het al wel weet, maar de schatting is 20 tot 25 jaar.

De heer Gorter: Nou, dat vraag ik met een reden. Toen jullie daar gestart zijn, geef je net aan dat de doelgroep is gewijzigd in de loop der tijd. In hoeverre zijn jullie daarin gekend en in hoeverre hebben jullie daar iets te zeggen gehad in dat proces tot nu?

Mevrouw Kuijpers: Nogmaals, even zover mij bekend is, nu tweeënhalf jaar, heb ik daar geen gesprekken over gevoerd en is eigenlijk het initiatief voor het gesprek over de onveiligheid vanuit Safegroup zelf gekomen.

De voorzitter: De heer Gorter heeft nog een vervolgvraag.

De heer Gorter: Wat ik een beetje raar vind is dat dat pand denk ik, als ik het zo goed hoor, qua functie, qua doelgroep gewijzigd is, maar dat daar niet gesproken is met misschien wel hele kwetsbare organisaties die er al daar zitten. Wie is daar dan verantwoordelijk voor geweest?

Mevrouw ...: *(Buiten de microfoon)* De gemeente.

De heer Gorter: Is dat de gemeente, of is dat de huurbaas, of ... Dat zou ik weleens willen weten.

De voorzitter: Wie is er verantwoordelijk voor het contact tussen de organisaties in het gebouw?

De heer Gorter: Dat niet alleen.

De voorzitter: Die communicatie.

De heer Gorter: Maar iemand verhuurt. Dan heeft die verhuurder feitelijk alle vrijheid om maar huurders erin te zetten.

De voorzitter: De vraag is helder. Wie er verantwoordelijk voor die communicatie?

Mevrouw Henderson: Woonbron. En wat wij hebben gemerkt als gemeente, we hebben vanuit de portefeuillehouder contact gezocht met Woonbron, in dit geval. En ook de afgelopen tijd ook alle andere zorgaanbieders die plaatshebben in de SSF, gevraagd om ook zelf het gesprek aan te gaan met Woonbron, want wij zijn hierin geen partij. En wat wij merken is dat in dit geval ook, en dat kan Judith misschien iets beter bevestigen, ik weet niet hoe de gesprekken verlopen, maar in ieder geval minimaal gehoord denk ik vanuit Woonbron.

Mevrouw Kuijpers: We hebben het geprobeerd, de gesprekken te voeren, ook opgeschaald. En dan zie je dat het toch heel erg ingewikkeld is om dit gesprek op een goede manier te voeren. In de zin van dat ik de indruk had dat zij heel moeilijk beseffen over wat voor een doelgroep we het hebben, ook al probeer ik ze daar goed in mee te nemen. Dus dat maakt het extra complex. En dat maakt ook dat we uiteindelijk ook met andere wooncorporaties het gesprek aan zijn gegaan om te gaan kijken, als wij echt toe willen naar iets anders, wat is daarvoor nodig? En daar hebben we met andere wooncorporaties wel gesprekken over gevoerd.

De voorzitter: Dank u wel. Gaan we naar de heer Van Dam Timmers, van het CDA.

De heer Van Dam Timmers: Dank, voorzitter. Anders dan andere sprekers misschien, denk ik dat je moet kijken, wat zijn dan de toekomstige mogelijkheden en waar kunnen we naartoe? En mijn vraag dan aan jullie is, jullie zeggen, niet per se Dordrecht, hebben jullie dan een specifieke voorkeur voor een bepaalde locatie? Of zeg je, nou, het liefst in Nieuwpoort, op een rustige plek, met wel een supermarkt in de buurt en veel groen? Of, hoe zijn dit soort vraagstellingen? Ik kan me ook voorstellen dat in Dordrecht de bouwgrond bijvoorbeeld duurder is, dat je dan liever ergens anders zit. Hoe is dat bij jullie, qua wat er nodig? Zijn er voldoende mogelijkheden buiten Dordrecht, in die zin? Dat is eigenlijk de vraag.

Mevrouw Kuijpers: Wat dat betreft gaat het er ons om dat we een goede plek hebben voor de vrouwenopvang. En die goede plek houdt voor ons in dat het juist ergens is, nogmaals, in de nabijheid van scholen of supermarkt, of iets dergelijks. Dus dat zijn essentiële zaken. En daar is helemaal geen specifieke voorkeur voor óf Dordrecht, of één van de andere steden hieromheen. En het is ook niet per se noodzakelijk dat het in een wat afgelegen plek ligt. We zien juist, de Blijf Groep Amsterdam zit middenin Amsterdam. Dus dat is niet noodzakelijk. En het gaat er ons om dat er echt een goede plek is. En verder hebben we echt daar helemaal geen voorkeur in, nee.

De voorzitter: Dank u wel. Gaan we naar mevrouw Kruger, van GroenLinks.

Mevrouw Kruger: Dank u wel. Even een vraag over het huren. Huren de vrouwen onafhankelijk van Woonbron, of zit de vrouwenopvang daartussen? Dat de vrouwopvang de ruimtes huurt van Woonbron. Want ja, ik verbaas me een beetje over de huurprijs. Nou is dat, op zich valt het nog mee, als je kijkt van hoe kamers sowieso, hoe hoog de huren sowieso zijn. Maar als je gewoon een pand hebt wat in slechte staat is, moet je dan zo'n hoge huur betalen? Is daar, want je hebt een huurcheck, kan je dat ... Ik weet niet, wordt daar ook weleens naar gekeken?

Mevrouw Kuipers: Ja, er is bij ons, vanuit ons hoofd facilitair is hier wel naar gekeken. En er vinden nu ook, sinds er een aantal incidenten hebben plaatsgevonden, wel iets vaker en frequenter gesprekken over plaats. Maar we zien bijvoorbeeld, als er iets niet op orde is, of er zijn dingen kapot, dat het gewoon lang duurt. Dus dat, ja, wij zien gewoon daar onvoldoende verbeteringen in, ook al voeren we daar wel de gesprekken over.

De voorzitter: Mevrouw Kruger, nog een vervolgvraag?

Mevrouw Kruger: Ja, nog één vervolgvraag. Ik sta toch een beetje verbaasd, als ik denk van, want ik weet hoe ze begonnen, hoe het allemaal begonnen is daar in de SSF; de magic mix, dat was geweldig. En dat ging ook goed in het begin. En u noemde net ook al die 24/7, de beveiliging die toen ... Alles is afgeschaald. Maar waarom komt het nu pas eigenlijk naar boven? Of is er al eerder aan de bel getrokken door de vrouwenopvang?

Mevrouw Kuipers: Nou, dit is inderdaad mooi, daar hadden wij het inderdaad gisteren nog over. Kijk, wat er gebeurd is op het moment dat ik startte, wist ik, oké, de vrouwenopvang valt nog niet zo lang onder deze personele unie, dat was ook in de coronatijd. Dus Safegroup is in coronatijd onderdeel geworden van deze stichtingen. Het kwam vanuit Just. Mij was wel bekend dat Just nogal een historie had. Dus het heeft ook echt even tijd nodig gehad om echt te zien, wat is hier nu precies aan de hand, en wat gebeurt hier nou eigenlijk? Op het moment dat ik startte was er een manager die net wegging, er kwam een interim manager. En je gaat de locaties bezoeken, Breda, Dordrecht. In Breda werd er heel hoog van de toren geblazen over de verschrikkelijke locatie in Breda. En ik kwam in Dordrecht en ik dacht bijna, waarom zo'n commotie in Breda? Terwijl, als ik naar Dordrecht kijk, dan had daar, naar mijn idee, ook echt wel meer prio ook mogen komen in de noodzaak voor betere vrouwenopvang. Dus het heeft denk ik echt met een aantal facetten te maken, waardoor dit pas later steeds duidelijker werd. En toen het afschalen van de beveiliging, en toen, én de doelgroep, én de branden. Dus het is een opeenstapeling geworden, waardoor het in een versnelling is gekomen.

De voorzitter: Helder, dank u wel. Gaan we naar de heer Gorter, van Op Ons Eiland.

De heer Gorter: Dank u wel, voorzitter. Met toch een beetje een vervolgvraag, want ik probeer het een beetje in een tijdlijn te zetten. Over wat voor tijdstrajecten praten we dan, dat het uit de pas is gaan lopen? En welke specifieke oorzaken hier dan voor aan te wijzen zijn. Wat is nou het tijdstraject? Want dat kan ik niet helemaal, krijg ik niet helemaal mijn vingers achter.

Mevrouw Kuijpers: Wat mij betreft heb ik al vanaf het eerste moment dat ik binnenkwam in Dordrecht wel gedacht, dit vind ik wel heel erg bijzonder. En zeker had dat te maken met dat er een extreme ... In het verleden, en dat is op heel veel plekken gebeurd, het scheiden van wonen en zorg is doorgevoerd. De vrouwen die op de tweede verdieping in de SSF zitten, de hulpverleners die helemaal aan het einde van de gang ergens links in wat kamertjes zitten, helemaal geen zicht hebben op wat er gebeurt met de vrouwen en de kinderen. En dat is een periode geweest dat er erg gekeken is naar, wonen en zorg moeten gescheiden zijn. En dat is in extreme mate doorgevoerd. Inmiddels zijn er ook andere inzichten, waardoor je ... Dat hebben we bijvoorbeeld op de andere locatie in Breda wel gedaan, alweer de hulpverleners veel dichterbij de vrouwen en kinderen zitten, zodat je signaleert wat er gebeurt, zodat je vrouwen aan kunt spreken, goh, wat zie ik jou nou doen met je kind, hoe komt dat nou? Dus veel beter die signaalfunctie hebben. Dat is iets wat in het verleden heel erg is doorgevoerd, ook hier in Dordrecht. En vanaf het moment dat ik binnenkwam, ben ik daar vragen over gaan stellen. Ben ik gaan kijken, maar wat betekent dit? Wat is hiervoor nodig? Zijn wij gesprekken gaan voeren met elkaar in wat, waar lopen we in achter, wat hebben we te verbeteren? Dat zat op kwaliteit, dat zat op inhoud, en dat zat ook op het pand. En dan zie je dat het gewoon tijd nodig heeft. Dat we Woonbron hebben uitgenodigd, dat zette geen zoden aan de dijk. Vervolgens ga je het opschalen, ga je met de directeur in overleg. Verandert het niks, ga je met andere wooncorporaties. Dus het heeft gewoon echt tijd nodig, voordat het besef nog veel meer is doorgedrongen.

De voorzitter: Dank u wel. Gaan we naar mevrouw Kamphuis, van de SP.

Mevrouw Kamphuis: Dank u wel. Ik had een vraag aan de wethouder, als dat mogelijk is.

De voorzitter: Nou, we hebben het nu eigenlijk echt alleen over de presentatie. En zo meteen bij de, als we naar de conclusie gaan, dan gaan we er ook bij betrekken, de SP. Uw partij heeft natuurlijk artikel 40-vragen gesteld, die zijn beantwoord door het college. En zoals het er nu naar uit ziet, wil de commissie dit, plus de artikel 40-vragen, wel nog een keer bespreken, en dan is er ook heel veel ruimte om aan de wethouder te vragen. Dus mijn voorstel is, om het nu hierbij te laten. En dan in een later stukje van dit onderwerp met de wethouder in gesprek te gaan.

Mevrouw Kamphuis: Dan had ik nog een vraag voor de vrouwen.

De voorzitter: Helemaal prima, ga uw gang.

Mevrouw Kamphuis: Ik had een vraag. Als de wethouder iets kan betekenen qua beveiliging, zouden jullie daar geholpen mee zijn?

Mevrouw Kuijpers: Nou, weet je wat het is? De wethouder gaat 24/7 ... Kijk, wat wij nu gedaan hebben is inderdaad, we hebben het meteen opgeschaald, omdat die beveiliging weg was. En dat betekent dat er door de gemeente meteen is bijgesprongen om te gaan zorgen dat die beveiliging ingekocht kan worden, die er nu wel zit. Dus er is wel door de gemeente bijgesprongen, om te zorgen dat daar een beveiliging beneden komt te zitten van OV. Dus dat is gebeurd. Neemt niet weg dat we daarmee alle issues rondom veiligheid hebben weggenomen. Dat is een onderdeelje van het grotere geheel.

De voorzitter: Dank u wel. Mijnheer De Heer, van ChristenUnie/SGP.

De heer De Heer: Voorzitter, dank u wel. Als ik dat lijstje van eisen zie en ik hoor het zo aan, dan is het waarschijnlijk wel realistisch om te verwachten dat het een moeilijke zoektocht is naar een nieuwe locatie. Ik zag net bij het lijstje eisen ook, de wethouder even heel moeilijk kijken, dus dat is vast ingewikkeld. Dus we gaan daarnaartoe, er wordt naar gezocht, en er wordt vast ook op een gegeven moment gevonden. Maar tot die tijd, ben ik dan benieuwd, want tot die tijd voldoet de locatie niet. Zijn er gesprekken gaande, of zijn er ideeën over om, totdat we daar zijn waar we willen komen, om dan ook bepaalde aanpassingen te doen die misschien wel haalbaar zijn?

Mevrouw Kuijpers: Daar is blijvend aandacht voor, dus dat betekent dat er flink gesprekken gevoerd worden. Aanstaande vrijdag staat er een overleg, niet alleen met deze wethouder, maar nog met twee andere wethouders uit de regio, om ook gezamenlijk te kijken naar, wat betekent dit nou, wat kunnen we gezamenlijk oppakken? Dat betekent echt voor het perspectief. En voor het hier en nu zijn wij nog steeds in gezamenlijkheid met gemeenten, nogmaals, alleen kom je er niet, ook nog een keer het gesprek aan het organiseren met Woonbron, om te kijken, wat kan er voor het hier en nu verbeterd worden? Wat vraagt dat dan? We hebben bijvoorbeeld ook aandacht voor de beveiliging die er nu zit. We hebben ook beveiliging nu even gehad van een organisatie die dat dan wel faciliteert, maar eigenlijk nog net voldoende tools had om echt de veiligheid ook te kunnen garanderen. Dus daar voeren we gesprekken op. Dus we zijn wel, we blijven pleisters plakken voor nu. En dat is wat we nu kunnen doen en dat zullen we niet nalaten.

De voorzitter: De heer Van Dam Timmers, CDA Dordrecht.

De heer Van Dam Timmers: Dank, voorzitter. We hebben natuurlijk een mooi gesprek op het moment over, wat kan de gemeente betekenen, of wat zijn een beetje de wensen die jullie hebben? Maar aan de andere kant zijn jullie natuurlijk ook gewoon een stichting die het vrij staat om andere ruimtes te huren, die te vinden, die ze in eigen beheer te laten bouwen, private investeerders te zoeken en dergelijke. En daarom ook mijn vraag, wat is jullie eigen rol hierin? En welke rol kunnen jullie oppakken of pakken jullie al op, om dit gewoon zelf te realiseren?

Mevrouw Kuijpers: Dat zou heel mooi zijn. Maar we zitten natuurlijk ook met beperkingen evengoed, dus, en zeker ook in middelen. Dus wij kunnen niet zomaar ergens gaan kijken, nou, is er een stukje bouwgrond, en dan zetten we daar een pand neer. Die ruimte en die mogelijkheden en die middelen zijn er gewoon helemaal niet. Betekent niet dat we ook initiatieven nemen, door bijvoorbeeld te zeggen, hé, zullen we eens met een ontwikkelaar in gesprek gaan? Misschien dat die andere ingangen heeft bij particulieren, misschien niet bij een wooncorporatie. Liggen daar nog initiatieven of mogelijkheden die we kunnen uitlopen en benutten? Dus wij denken zelf zeker ook wel creatief mee, zitten er nog andere oplossingsrichtingen in, dan te wachten tot een wooncorporatie met een perfect geschikt pand komt?

De voorzitter: Dank u wel. Dan, commissie, zoals ik net heb toegelicht, we hebben natuurlijk de informatie die we vanavond hebben gehoord, ligt voor ons, de presentatie en de beantwoorde artikel 40-vragen van de SP. Mijn voorstel zou zijn om die samen te pakken, en daarover te besluiten of u dat nogmaals beeldvormende wilt agenderen, of oordeelsvormend wil agenderen? Of het nu hierbij te laten en het ter kennisneming aan te nemen? Wie van de commissie wil daar zijn of haar voorkeur over uitspreken? Mijnheer De Heer.

De heer De Heer: Voorzitter, dank u wel. Ik denk dat we op dit moment, wat dat betreft, zeker met iedereen aan tafel nu, een hoop technische informatie hebben kunnen krijgen, met de artikel 40-vragen en presentaties. Ik zou het wel wenselijk vinden om het ook oordeelsvormend te bespreken, omdat we dan ook juist met het college daarover van gedachten kunnen wisselen. Dus daar zit op dit moment mijn voorkeur.

De voorzitter: Dat lijkt mij inderdaad een logische vervolgstap, om inderdaad ook met de politiek, met het college te overleggen wat de mogelijkheden en de ruimte zijn en is. En zo verder te kijken wat we precies kunnen doen. Maar als we oordeelsvormend gaan bespreken, dan hebben we ook politieke vragen nodig. Dus welke politieke vragen gaan we eraan hangen? De heer Van Dam Timmers.

De heer Van Dam Timmers: Dank, voorzitter. Ik denk dat één van de vragen moet zijn, welke rol pakt de gemeente hier in dit dossier op? Dus dat echt de rol vraag is denk ik één van de politieke vragen. En hoe leidend is die rol?

De voorzitter: Helder. Nog een toevoeging vanuit een ander commissielid? Even nadenken mag natuurlijk ook. Mevrouw Kruger.

Mevrouw Kruger: Ik kan nog even een poging wagen, gewoon, wat zijn het eigenlijk, de heer De Heer noemde het al, wat zijn de mogelijkheden binnen de gemeenten of binnen de Drechtsteden, om een andere opvang te realiseren? Dat is dan toegevoegd...

De heer Van Dam Timmers: Een technische vraag.

Mevrouw Kruger: Nou ja, wat, waarom, hoe?

De voorzitter: Dus waar gaat de voorkeur van de commissie, naar welke locatie bijvoorbeeld uit?

Mevrouw Kruger: Ja.

De voorzitter: Mijnheer De Heer.

De heer De Heer: Dan misschien aanvullend ook nog, wat zijn de, volgens de commissie, de minimale eisen waar een nieuwe locatie aan zijn moeten voldoen?

De voorzitter: Dat lijkt me inderdaad een goede om toe te voegen. Mevrouw Kamphuis.

Mevrouw Kamphuis: Ik zal het misschien verkeerd vragen, maar wat kan de gemeente aan doen, aan de veiligheid voor nú voor de dames, voordat ze naar een andere locatie gaan?

De voorzitter: Hoe kijkt de commissie aan tegen de veiligheid, tegen de minimale veiligheidsvoorzieningen die nodig zijn bij een nieuw pand? Mevrouw Kamphuis, bedoelt u ... Mevrouw Kamphuis, bedoelt u ook dat in het huidige, in de SSF, welke aanpassingen we nu kunnen doen aan de veiligheid, om de situatie te verbeteren?

Mevrouw Kamphuis: Tot de nieuwe ...

De voorzitter: Tot er iets nieuws gerealiseerd is.

Mevrouw Kamphuis: Ja.

De voorzitter: Oké. Ik kijk even naast mij, en-en. Oké, hij staat. Dan kijk ik nog één keer de commissie rond. Nee? Dan wil ik heel graag nogmaals jullie bedanken voor de heldere presentaties en alle beantwoordingen, en de commissie bedanken voor het meedoen. Een moment nog?

Mevrouw Vermeulen: De duur. Twee uur?

De voorzitter: De duur van de commissie. Dat mogen jullie ook zelf bepalen. Hoe lang willen we hier oordeelsvormend over spreken?

De heer Van Dam Timmers: Voorzitter?

De voorzitter: Ja.

De heer Van Dam Timmers: Ik denk dat anderhalf uur toch wel zou moeten lukken. Als de mensen zich goed voorbereiden, lukt dat zeker.

De voorzitter: Anderhalf uur, staat genoteerd, dan moet het goedkomen. Nou, heel hartelijk dank nogmaals aan mevrouw Kuijpers, mevrouw Werner en mevrouw Henderson, en een fijne avond allemaal nog.

Aldus vastgesteld in de raadsvergadering van 2024.

De griffier,

De voorzitter,

A.E.T. Wepster

A.W. Kolff